

2024

**Service learning jako nástroj rozvoje kompetencí
a občanské angažovanosti mládeže**

SERVICE LEARNING

Příručka pro mládež

Překlad a adaptace pro ČR

Stanislava Hamáková
Jiřina Písková

Korekce

Alžbeta Brozmanová Gregorová

Erasmus+

**Národní
Asociace
Dobrovolnictví**

Překlad a adaptace pro ČR:

Stanislava Hamáková

Jiřina Písková

Korekce:

Alžbeta Brozmanová Gregorová

Autoři v původním znění:

Service learningové projekty. Příručka pro mládež. 1. vyd. Banská Bystrica: Platforma dobrovolnických centier a organizácií, 2022. ISBN 978-80-974194-1-7 (tištěná verze). ISBN 978-80-974194-2-4 (online verze).

Alžbeta Brozmanová Gregorová

Jana Šolcová

Tamara Fabac

Slaďana Novota

Marta Hauser

Diana Bere

Corina Pinte

Mădălina Boțu

Agnieszka Lissowska-Lewkowicz

Anna Walas

Boglárka Meggyesfalvi

Borbála Cecilia Hadrévy

Podpora Evropské komise pro vydání této publikace neznamena souhlas s jejím obsahem. Odráží názory autorů a Komise nenese odpovědnost za jakékoliv použití informací v ní obsažených.

Realizováno v rámci projektu **Service learning jako nástroj rozvoje kompetencí a občanské angažovanosti mládeže**, číslo projektu: 2023-1-CZ01-KA210-YOU-000151585, realizace: 1. 9. 2023 - 31. 8. 2024.

Projekt podpořila Evropská unie, Program Erasmus+ mládež.

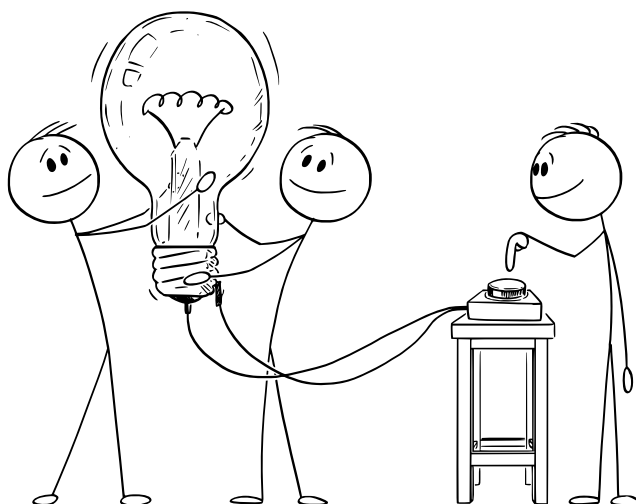

Financováno
Evropskou unií

SERVICE LEARNING FUNGUJE

Pokud se chcete bavit se svými přáteli, nevadilo by vám pomoci místní komunitě a navíc chcete získat nové dovednosti, pak jste připraveni na service learningové projekty.

Cílem této příručky je provést vás implementací service learningových projektů. Manuál je strukturován do několika kapitol, které vás provedou plánováním, implementací a vyhodnocováním service learningových projektů přínosných pro vás i pro komunitu.

CO JE SERVICE LEARNING

Service learning je vzdělávací a učící se strategie, která spojuje **plánované učení** a **službu jiným**. Je to **učení se službou ve prospěch jiných lidí**.

Service learning se zaměřuje jak na aktivitu prospěšnou pro komunitu, tak na vzdělávací užitek ve prospěch osoby, která danou činnost vykonává.

Je to předem plánovaná a organizovaná zkušenost získaná poskytováním služby, která **reaguje na skutečné potřeby komunity**. Service learning je tedy takový projekt, který plánujete přemýšleje o potřebách lidí ve vaší komunitě a pak vykonáváte takovou dobrovolnickou činnost, která podle vás tyto potřeby naplní.

Vychází to z vaší **aktivní účasti** ve všech etapách service learningového projektu, od plánování až po hodnocení.

Učení je v procesu service learningu velmi důležité. Vy a váš pracovník s mládeží/pedagog přemýšlejte nad tím, jaké znalosti a dovednosti byste se chtěli a mohli přes danou aktivitu naučit. Také je důležité si stanovit jasné cíle, neboť v návaznosti na ně uvažujeme o dobrovolnických zkušenostech. Ve skutečnosti může tatáž dobrovolnická zkušenost vést k dosažení různých vzdělávacích cílů.

V service learningu získává místní komunita něco, co potřebuje, a vy, kteří jste jednali ve prospěch jiných, získáváte nové znalosti, zkušenosti a kompetence. Proto je důležité se přesvědčit, zda byla vaše činnost prospěšná a zda jste opravdu naplnili potřeby lidí, pro které jste ji vykonávali.

Service learning můžeme považovat za druh dobrovolnictví. Ne každá dobrovolnická činnost se však může považovat za service learning, protože v service learningu se prvek učení musí naplánovat předem. To znamená vytyčení vlastních učebních cílů, tedy co se chcete naučit, a to s podporou pracovníka s mládeží/pedagoga, který tento výchovně-vzdělávací proces vede a pomáhá vám reflektovat a identifikovat znalosti a dovednosti, které jste získali.

Velmi důležitou součástí service learningu je **reflexe**.

PŘÍNOSY SERVICE LEARNINGOVÝCH PROJEKTŮ

3.1. Co se dá získat díky service learningovému projektu:

- **Znalosti a dovednosti týkající se určité oblasti/tématu,**
- **schopnost kritického myšlení,** tzn. chápání vztahů mezi událostmi, vnímání nejasností, určení povahy problému, schopnost předpokládat výsledky faktů, schopnost hodnotit, ověřovat a formulovat argumenty, kritický pohled na vlastní přesvědčení a hodnotový systém,
- **schopnost reflexe,** tzn. aplikovat reflexní strategie s cílem lepšího porozumění procesů kolem nás, chování jiných lidí a vlastních reakcí (např. proč jsem se zachoval právě takto?) a také lepší uvědomění si vlastních silných a slabých stránek, na kterých je třeba pracovat,
- silnější **pocit propojení s místní komunitou,**
- větší **pocit kontroly,** tzn. přesvědčení, že mnoho věcí v životě záleží na vás,
- **konkrétní závazek** - úspěch celého projektu si vyžaduje závazek ve všech jeho fázích a též převzetí zodpovědnosti za konkrétní úkoly,
- **interpersonální dovednosti,** které zjednodušují práci a vztahy s různými lidmi,
- **efektivní konání,** co umožňuje lehčí dosahování cílů,
- **vůdčí dovednosti,**
- lepší **porozumění světu,** takže budete lépe chápat různé společenské jevy a všimnete si vztahů mezi nimi, tzn. budete nejen vědět, že něco představuje společenský problém, ale budete i rozumět, proč to tak je a proč se to nedá jen tak lehce vyřešit,
- **pochopení společenského závazku,**
- silnější pocit **zodpovědnosti za sebe i jiné.**

3.2. Jaké výhody přináší service learningové projekty příjemcům jednotlivých organizací:

- Přímé zapojení do tvorby aktivit vyplývajících z vlastních potřeb,
- získání vhodné podpory pro konkrétní potřeby,
- interpersonální dovednosti ve vztahu ke tvorbě a účasti na konkrétních aktivitách,
- silnější pocit důvěry v komunitě,
- pocit, že ostatním na vás záleží,
- pozitivní společenské postoje, např. převzetí zodpovědnosti za svoje blaho,
- vyšší sebedůvěru a schopnost čelit překážkám.

3.3. Jaké výhody přináší service learningové projekty komunitě a komunitním partnerům:

- Pozitivní vliv na osobní rozvoj a společenskou odpovědnost,
- pozitivní společenské postoje,
- občanské aktivity, politické povědomí, přijímání různých postojů,
- míru efektivnosti vlastního konání a vědomí možností ovlivňování komunity,
- SL projekty a iniciativy poskytují komunitě důležité lidské zdroje naplňující jejich vzdělávací, lidské, bezpečnostní a environmentální potřeby,
- rozvoj participativní demokracie,
- příspěvek k řešení problémů existujících v praxi,

- vytváření a udržování kontaktů s mladými lidmi nabízejícími budoucí dovednosti potřebné pro řešení problémů komunity, kteří pracují na jednotlivých úkolech jako budoucí zaměstnanci a dobrovolníci,
- odolnější komunita s lepšími a rychlejšími reakcemi na různé problémy,
- víc porozumění pro lidi s různými problémy a těžkostmi,
- víc porozumění pro různé lidi v komunitě,
- zahrnutí lidí se specifickými potřebami do aktivit, nové zkušenosti, realizace společných aktivit s těmito skupinami, pocit užitečnosti a seberozvoj lidí se specifickými potřebami.

SERVICE LEARNING KROK ZA KROKEM

Po vysvětlení podstaty a přínosů service learningu pro různé lidi se podíváme na realizaci service learningového projektu a na různé úkoly v rámci tohoto procesu.

Představte si, že jste tým superhrdinů a vaším úkolem je zachránit svět. Jak to uděláte? Jak se na takovou misi připravíte? Jaké kroky podniknete? U service learningu budete dělat podobné kroky jako při přípravě na záchranu světa.

4.1. Příprava a plánování

Nejdříve musíte zhodnotit **problém**. V čem spočívá? Na co chcete reagovat? Co chcete napravit? Je přitom důležité, aby měl daný problém **opravdu vliv na vaši místní komunitu** a aby mu **aktivity**, které plánujete vykonat, **skutečně odpovídaly**. Když už víte, **o jaký problém či potřebu jde**, můžete začít přemýšlet o **cíli vaší aktivity - čeho chcete dosáhnout**? Jaký je váš plán činnosti? Co potřebujete na jeho realizaci? Nějaké vybavení? Další vědomosti nebo pomoc jiných? **Musíte si vytvořit strategii, naplánovat rozpočet, předvídat možné těžkosti a přijmout všechny preventivní opatření**. Vaším cílem v rámci service learningového projektu není jen realizovat sociální projekt, ale i se něco naučit. Díky zapojení se do service learningového projektu můžete získat různé vědomosti a dovednosti. Proto byste měli vědět, co se chcete naučit a zaměřit se na to. Popovídejte si s daným pracovníkem s mládeží/pedagogem a vytyčte si vzdělávací cíl/cíle.

4.2. Realizace

Nyní následuje samotná činnost. Ta je někdy kratší, než samotná příprava. O tento případ půjde, pokud se rozhodnete realizovat jednorázovou rychlou aktivitu. Jakmile ale usoudíte, že je potřeba dlouhodobější závazek, situace bude odlišná.

4.3. Vyhodnocení

Když je aktivita ukončená, měli byste si ji **znova promyslet a zsumarizovat**. Byla vaše mise úspěšná? Je problém vyřešený? Nebo šlo jen o pomoc či podporu? Dávalo by smysl v budoucnosti takovou aktivitu zopakovat? Nebo by si vyžadovala určitou modifikaci, či úplnou změnu?

4.4. Oslava / ukončení

Nakonec byste měli oslavit dokončení mise, a to dokonce i v případě, že se ne všechny plány vydařily. Je důležité mít pocit, že mise je skončená, můžete ostatním ukázat její výsledky a být na ně hrdý.

V každé fázi projektu bude s vámi pracovník s mládeží/pedagog vést diskuzi o tom, co se právě děje a pomáhat vám s dosahováním učebních cílů. Service learningový projekt má dva hlavní cíle - službu a vzdělávání. Oba jsou stejně důležité. To je i důvod, proč je reflexe přípravy, implementace, hodnocení a všech ostatních činností tak důležitá. Když se vracíte k tomu, co jste udělali, dokážete vyvodit příslušné závěry a naučit se to příště dělat lépe.

Nejen reflexe, ale také komunikace, propagace a monitorování by měli probíhat po dobu celého projektu. Na začátku je samozřejmě potřebné se rozhodnout pro určitý způsob komunikace, který se později může v případě potřeby modifikovat. To samé platí pro proces propagace - své nápady a aktivity budete muset propagovat ve všech fázích projektu. Nezapomínejte na to.

Proces service learningu se skládá ze 4 hlavních kroků propojených reflexí, komunikací, propagací a monitorováním.

V rámci týmu si rozdělujte úkoly a neste odpovědnost za jejich plnění. Po celou dobu vás však podporuje pracovník s mládeží/pedagog, který vám pomáhá s rozhodováním o vašem zapojení do projektu a se vzdělávacími výsledky, poukazuje na rizika bez poskytování jejich řešení a ve správných situacích klade správné otázky. Nezapomínejte, že úloha pracovníka s mládeží/pedagoga je vám pomáhat, tak neváhejte o tuto pomoc požádat.

